

Uppdrag om att förbereda fortbildning för att stärka barns och elevers språk-, läs-, skriv- och matematikutveckling

Delredovisning Dnr 2025:1013

Ramkursplaner

Uppdragsutbildning gällande språk-, läs-, skriv- och matematikutveckling i förskolan utifrån första- och andraspråksperspektiv ht2025/vt2026

Språk-, läs-, skriv- och matematikutveckling i förskolan utifrån första- och andraspråksperspektiv (15 hp)

Mål

Uppdragsutbildningen ska fokusera på ämnesdidaktisk fördjupning i språk-, läs-, skriv- och matematikundervisning baserat på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Delkurs 1 Matematikutveckling utifrån första- och andraspråksperspektiv, 6 hp

Efter genomgången utbildning ska deltagarna kunna:

- identifiera och redogöra för matematiska begrepp inom aritmetik som har inverkan på barns matematikutveckling utifrån första- och andraspråksperspektiv
- visa kännedom om lekens, miljöns, materialens och de estetiska uttrycksformers betydelse för barns lärande och utveckling i matematik med fokus på aritmetik utifrån första- och andraspråksperspektiv
- utifrån första- och andraspråksperspektiv reflektera över särskilda utmaningar i samband med att undervisa om ett matematiskt innehåll med fokus på aritmetik och analysera hur utmaningarna kan hanteras.

Delkurs 2 Språk-, läs- och skrivutveckling utifrån första- och andraspråksperspektiv, 6 hp

Efter genomgången utbildning ska deltagarna kunna:

- identifiera och redogöra för begrepp inom språklig medvetenhet som har betydelse för barns språk-, läs- och skrivutveckling utifrån första- och andraspråksperspektiv
- identifiera och redogöra för hur högläsning och samtal om text kan bidra till barns språk-, läs- och skrivutveckling utifrån första- och andraspråksperspektiv

- visa kännedom om lekens, miljöns, materialens och estetiska uttrycksformers betydelse för barns språk-, läs- och skrivutveckling utifrån första- och andraspråksperspektiv
- utifrån ett första- och andraspråksperspektiv reflektera över särskilda utmaningar i samband med språkliga och läsfrämjande aktiviteter och analysera hur utmaningarna kan hanteras.

Delkurs 3 Lekresponsiv undervisning för att främja barns språk-, läs-, skriv- och matematikutveckling utifrån första och andraspråksperspektiv, 3 hp

Efter genomgången utbildning ska deltagarna kunna:

- redogöra för begrepp inom teorin lekresponsiv undervisning
- planera, genomföra och dokumentera aktiviteter som främjar barns språk-, läs-, skriv- och matematikutveckling
- använda begrepp från lekresponsiv undervisning för att analysera och diskutera lek- och undervisningsaktiviteter kopplat till barns språk-, läs-, skriv- och matematikutveckling utifrån första- och andraspråksperspektiv.

Innehåll

Delkurs 1 Matematikutveckling utifrån första- och andraspråksperspektiv, 6 hp

Uppdragsutbildningens innehåll ska behandla teoretiska och didaktiska perspektiv på barns matematikutveckling utifrån första- och andraspråksperspektiv.

Fokus ska ligga på barns taluppfattning och begynnande aritmetikfärdigheter. I utbildningen ska talrelationer och hur tal kan representeras behandlas samt vilken betydelse barns kunskaper om aritmetiska principer har.

Deltagarna får även kunskap om hur matematiska aktiviteter kan integreras i både planerad och spontan undervisning. Lek, miljö, material och estetiska uttrycksformer lyfts fram som centrala verktyg för att stödja alla barns matematikutveckling. Utbildningen ska även behandla vikten av att matematiken blir meningsfull och att alla barn behöver utmaningar.

Utbildningen ska ha tonvikt på praktisk metodik. Utbildningens innehåll och upplägg behöver tydligt anpassas till deltagarnas förutsättningar och behov. Den ska vara verksamhetsnära, direkt användbart och ge deltagarna verktyg för det dagliga arbetet.

Alla deltagare ska ges möjlighet att relatera varje moment till sin egen yrkesroll och praktik. Det är därför viktigt att möta deltagarna där de befinner sig.

Delkurs 2 Språk-, läs- och skrivutveckling utifrån första- och andraspråksperspektiv, 6 hp

Uppdragsutbildningens innehåll ska behandla teoretiska och didaktiska perspektiv på barns språk-, läs- och skrivutveckling utifrån första- och andraspråksperspektiv.

Fokus ska ligga på barns språkliga medvetenhet, där ett systematiskt och strukturerat arbete redan från början kan skapa förutsättningar för barn att uppmärksamma och leka med språkets ljud genom bland annat rim och ramsor. Deltagarna ska även få kunskap om hur språkliga aktiviteter kan integreras i både planerad och spontan undervisning, för att bland annat synliggöra bokstäver, ord och symboler.

Centralt är också hur förskolan kan stärka barns språk-, läs- och skrivutveckling genom högläsning och samtal om text när det gäller såväl skönlitteratur som sakprosa och andra texter.

Lek, miljö, material och estetiska uttrycksformer ska lyftas fram som centrala verktyg för att stödja alla barns språkutveckling.

Utbildningen ska även belysa hur språkutvecklande arbetssätt kan stärka barnens narrativa förmåga, begreppsförståelse och ordförråd, med särskild hänsyn till barn med andra modersmål än svenska.

Utbildningen ska ha tonvikt på praktisk metodik. Utbildningens innehåll och upplägg behöver tydligt anpassas till deltagarnas förutsättningar och behov. Den ska vara verksamhetsnära, direkt användbart och ge deltagarna verktyg för det dagliga arbetet. Alla deltagare ska ges möjlighet att relatera varje moment till sin egen yrkesroll och praktik. Det är därför viktigt att möta deltagarna där de befinner sig.

Delkurs 3 Lekresponsiv undervisning för att främja barns språk-, läs-, skriv- och matematikutveckling utifrån första- och andraspråksperspektiv, 3 hp

Utbildningen ska presentera teorin om lekresponsiv undervisning, som bygger på forskning om lek och undervisning i förskolan. Teorin innehåller centrala begrepp som kan användas för att förstå och analysera relationen mellan lek och undervisning och hur denna teori kan tillämpas i praktiken, i relation till språk-, läs-, skriv- och matematikundervisning.

Utbildningen ska också behandla planering och genomförande av undervisning i förskolan som främjar barns språk-, läs- och skrivutveckling samt matematikutveckling utifrån första- och andraspråksperspektiv.

Vidare ska utbildningen ge möjlighet till att analysera och diskutera kommunikation mellan barn och vuxna, samt relationen mellan lek och undervisning för att ge en djupare förståelse för teori och praktik i förskolepedagogik.

Utbildningen ska ha tonvikt på praktisk metodik. Utbildningens innehåll och upplägg behöver tydligt anpassas till deltagarnas förutsättningar och behov. Det ska vara verksamhetsnära, direkt användbart och ge deltagarna verktyg för det dagliga arbetet. Alla deltagare ska ges möjlighet att relatera varje moment till sin egen yrkesroll och praktik. Det är därför viktigt att möta deltagarna där de befinner sig.

Studietid, studietakt och omfattning

Utbildningen ska genomföras på distans under höstterminen 2025 och vårterminen 2026. Den ska ges på kvartsfart och omfatta 15 högskolepoäng. Utbildningen ska utformas så att deltagandet i så låg utsträckning som möjligt inverkar negativt på förskollärares arbete i barngruppen.

Uppdragsutbildning gällande språk-, läs- och skrivutveckling i förskoleklass och årskurs 1–3 utifrån första- och andraspråksperspektiv 7,5 hp ht2025

Språk-, läs- och skrivutveckling i förskoleklass och årskurs 1–3 utifrån första- och andraspråksperspektiv

Mål

Uppdragsutbildningen ska fokusera på språk-, läs- och skrivutveckling i förskoleklass och årskurs 1–3 baserat på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Efter genomgången utbildning ska deltagarna kunna:

- identifiera och redogöra för läsförkunskaper och ordavkodningens utveckling och inverkan på läsinlärning och läsutveckling utifrån första- och andraspråksperspektiv
- förklara och redogöra för språkförståelse, vilket här inbegriper ord-, begrepps- och grammatisk förståelse utifrån första- och andraspråksperspektiv
- definiera och beskriva läsflyt och läsförståelse utifrån ett välgrundat teoretiskt sätt utifrån första- och andraspråksperspektiv
- beskriva och problematisera särskilda utmaningar för läsinlärning och läsförståelse på ett andraspråk och hur dessa kan övervinnas inklusive förstaspråkets betydelse.

Innehåll

Uppdragsutbildningens innehåll ska behandla teoretiska och didaktiska perspektiv på elevers språk-, läs- och skrivutveckling utifrån första och andraspråksperspektiv.

Den teoretiska utgångspunkten ska vara modellen The Simple View of Reading. Modellen bygger på två centrala komponenter: avkodning och språkförståelse. Avkodning omfattar grundläggande färdigheter som fonologisk medvetenhet, bokstavskännedom och förmågan att avkoda ord genom strukturerad ljudningsmetod. Språkförståelse handlar om aspekter såsom ordförråd, språkstruktur och hörförståelse. Tillsammans bildar dessa två delar läsning med läsflyt, innehållsförståelse och utvecklad läsförståelse. Läsning är dessutom tätt sammankopplat med skrivande och processerna kompletterar varandra.

För att stärka elevers motivation och läsintresse ska utbildningen även omfatta olika aspekter av läsfrämjande undervisning.

Utbildningen ska även belysa hur språkutvecklande arbetssätt kan stärka elevers begreppsförståelse och ordförråd, med särskild hänsyn till elever med andra modersmål än svenska.

Ytterligare ett moment i innehållet ska behandla hur samverkan mellan skolans olika lärarkategorier kan främja balanserad läsundervisning på grupp- och individnivå samt stärka läsningen hos elever som har olika språklig bakgrund och olika förutsättningar.

Utbildningen ska ha tonvikt på praktisk metodik. Utbildningens innehåll och upplägg behöver tydligt anpassas till deltagarnas förutsättningar och behov. Den ska vara verksamhetsnära, direkt användbart och ge deltagarna verktyg för det dagliga arbetet. Alla deltagare ska ges möjlighet att relatera varje moment till sin egen yrkesroll och praktik. Det är därför viktigt att möta deltagarna där de befinner sig.

Studietid, studietakt och omfattning

Utbildningen ska genomföras på distans under höstterminen 2025. Den ska ges på kvartsfart och omfatta 7,5 högskolepoäng. Utbildningen ska utformas så att deltagandet i så låg utsträckning som möjligt inverkar negativt på lärares undervisningstid.

Uppdragsutbildning gällande matematikutveckling i förskoleklass och årskurs 1–3 utifrån första- och andraspråksperspektiv 7,5 hp ht2025

Matematikutveckling i förskoleklass och årskurs 1–3 utifrån första- och andraspråksperspektiv

Mål

Uppdragsutbildningen ska fokusera på matematikutveckling i förskoleklass och årskurs 1–3 baserat på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Efter genomgången utbildning ska deltagarna kunna:

- redogöra för centrala matematiska begrepp inom aritmetik och algebra som har inverkan på elevers matematikutveckling utifrån första- och andraspråksperspektiv
- visa kännedom om lärverktygs betydelse för elevers lärande och utveckling i matematik med fokus på aritmetik och algebra
- planera, genomföra och utvärdera undervisning som främjar elevers matematikutveckling med fokus på aritmetik och algebra
- beskriva och problematisera särskilda utmaningar för matematikutveckling och hur dessa kan hanteras.

Innehåll

Uppdragsutbildningens innehåll ska behandla teoretiska och didaktiska perspektiv på elevers matematikutveckling utifrån första- och andraspråksperspektiv.

Utbildningen ska behandla aritmetik och algebra, exempelvis talstrukturer, talrelationer, additiva och multiplikativa strukturer och hur kunskap om detta har betydelse för elevers utveckling av algebraiskt tänkande.

Vidare ska utbildningen också behandla och problematisera planering, genomförande och utvärdering av undervisning som främjar elevers matematikutveckling med fokus på aritmetik och algebra. Problemlösningens betydelse i matematikundervisningen lyfts samt hur lärverktyg, till exempel val uppgifter och redskap, kan bidra till att tillgängliggöra det matematiska innehållet.

Utbildningen ska ha tonvikt på praktisk metodik. Utbildningens innehåll och upplägg behöver tydligt anpassas till deltagarnas förutsättningar och behov. Den ska vara verksamhetsnära, direkt användbart och ge deltagarna verktyg för det dagliga arbetet.

Alla deltagare ska ges möjlighet att relatera varje moment till sin egen yrkesroll och praktik. Det är därför viktigt att möta deltagarna där de befinner sig.

Studietid, studietakt och omfattning

Utbildningen ska genomföras på distans under höstterminen 2025. Den ska ges på kvartsfart och omfatta 7,5 högskolepoäng. Utbildningen ska utformas så att deltagandet i så låg utsträckning som möjligt inverkar negativt på lärares undervisningstid.